Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 6 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 16. Dnia 22. sierpnia 1897. **XXIV. rocznik.**

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

Z praktyki stowarzyszeń.

I.

Przy drobnych pożyczkach włościańskich co jest tańszem: weksel czy skrypt?

W sprawozdaniu z pewnej lustracyi uczynioną była uwaga, że forma aktu notaryalnego przy pożyczkach jest wobec formy weksla zanadto kosztowną. W odpowiedzi na to zdanie otrzymaliśmy od jednego z pp. notaryuszów poniżej umieszczone uwagi, które chętnie umieszczamy — raz w imię zasady *audiatur et altera pars*, i jako cenny przyczynek do wyjaśnienia kwestyi, bądź co bądź, dotąd na korzyść weksla, zwłaszcza przy drobnych pożyczkach włościańskich nie rozstrzygniętej bezspornie. Pisze mianowicie szanowny przeciwnik weksli.

„Zdanie że forma aktu notaryalnego w pożyczkach jest wobec formy wekslu zanadto kosztowną, jest oparte na modnem obecnie uprzedzeniu.

Ośmielę się zdanie to w interesie dłużników i Towarzystw zaliczkowych sprostować.

Wedle taksy notaryalnej należy się za skrypt

		Stemple
do 300 zł. taksa	1 zł.	
pisanie —	„ 40 ct. od arkusza	94 ct.
za wypis tegoż —	„ 90 „	50 „
	2 zł. 30 ct.	1 zł. 44 ct.

Ponieważ skrypta sporządza się zwykle wypełniając druk, więc zwykle notaryusze liczą za robotę skryptu z wypisem 2 zł. do tego stemple doliczyć do kwoty 100 zł. 64 ct., do 200 1 zł. 13 ct., do 300 zł. 1 zł. 44 ct. z wypisem. — Ręczycielom strona zwykle coś też daje i traktament za 50 ct.

Skrypt taki opiewa zwykle na $2^1/_2$ lata, to jest na 10 rat kwartalnych, — zatem strona raz tylko na ten czas wykłada te koszta.

Co kosztuje weksel?

Jeźli strona umie pisać (tak samo ręczyciele) natenczas kosztuje ją blankiet 10 lub 20 ct.; jeźli nie umie pisać to legalizując podpis w sądzie kosztuje ją stempel 1 zł., za każdy dalszy podpis 50 ct. Jeźli tylko 1 zł. to odnawiając przez ten czas weksel 10 razy wynosi 11 do 12 zł. względnie przy trzech podpisach 22 zł. Gdy umie pisać 1 zł. do 2 zł. za blankiety.

Prawie niema wypadku przy chłopskich wekslach by ręczyciele za podpis nic nie brali a jeźli już są tak przyjacielscy to wypada przynajmniej za podpis odwdzięczyć się traktamentem. Niechby traktament na 3 osoby tylko 30 ct. wynosił, to 10 razy już mamy 3 zł. W ciągu tych 10 rat niepodobna by się choć raz nie spóźnić z odnowieniem wekslu, wskutek czego protest wekslowy i koszt 2 zł.

Zliczmy więc co kosztuje weksel dla stron umiejących pisać, to mamy sumę 5 zł. z jednorazowym protestem, zaś dla nieumiejącego pisać z traktamentem tylko dla ręczycieli i świadków podpisujących nieumiejącego pisać po 50 ct. za każdy raz byłoby razem 17 zł. Nie licząc trud i łażenie co kwartału po ręczycielach. Przy biórku weksel taki wygląda bardzo tanio, ale kto zna stosunki bliżej to oceni go inaczej.

II.

Czy byłoby pożądanem wprowadzenie „czeku“ w obrotach stowarzyszeń?

Patron polskiego Związku spółek zarobkowych i gospodarczych w zaborze pruskim, czcigodny ksiądz Wawrzyniak stanowczo przemawia za tem, ażeby stowarzyszenia zaczęły przyzwyczajać polską publiczność do używania do wypłat bieżących „czeku“ czyli przekazów.

Ogłosił on w tej sprawie drukiem następujące uwagi*):

Nie mały to ambaras dla osoby prywatnej, czy nią jest kupiec, przemysłowiec, urzędnik, rolnik, czy też w ogóle jakiegokolwiek zawodu człowiek — utrzymywać w domu gotówkę, zagrożoną przez ogień lub złodzieja — wymagającą akuratności i pewnego trudu w obliczaniu i przechowaniu.

Owóż, ten ambaras oddać w rękę bankiera lub instytucyi bez żadnego ryzyka a nawet z pewnym, acz drobnym zarobkiem — zadaniem jest czeku (check).

Człowiek prywatny nie ma tedy zatrzymywać wpływających pieniędzy u siebie i takowych w miarę potrzeby wydawać — ma on to pozostawić bankierowi, któremu pieniądze składa — a który bierze na siebie ryzyko przechowania i trud liczenia i wypłacania na mocy dokonanych przekazów. Bankier płaci za to jeszcze interesentowi drobne wynagrodzenie — zazwyczaj 2%.

Zwyczajny formularz czeku taki jest:

Nr. ....

Bankier lub instytucya ....

zapłaci za niniejszy czek z mojej pretensyi panu ....

.... lub oddawcy

niniejszego Marek ....

Data. Podpis.

Czeki wielce się rozpowszechniły w Anglii i w Ameryce, gdzie każdy gentleman ma konto czekowe u swego bankiera i gdzie płaci się nawet drobne pozycye nie gotówką tylko przekazem czekowym.

W ten sposób czek zastępuje gotówkę i koncentruje w jednym ręku drobne, martwo leżące, kwoty.

Sprawa cała znakomicie się przeprowadza skoro i bankier nie płaci czeku gotówką, tylko go policza, do czego służą banki centralne — u nas bank rzeszy — przez tak zwane giro-konto.

Oznaki i zalety czeku są następujące:

1. Czek jest środkiem wypłaty z regresem do wystawiającego.

2. Jest to asygnacya na istniejące konto pretensyi.

3. Uproszcza sposób wypłaty, oszczędza czas, pracę, portoryum.

4. Martwy kapitał uruchomia i przynosi prowizyą.

5. Zapobiega stratom pochodzącym przy wypłatach w gotówce z pomyłek przy liczeniu — z zagubienia, z kradzieży i t. p.

Znany jest n. p. kłopot o gatunki pieniędzy przy wysyłkach — trudności przy zapakowaniu przesyłek pieniężnych i t. d.

Czek musi obejmować w tekście swym wezwanie do wypłaty — oznaczenie obowiązanego do wypłaty — osobę, której się płaci — datę wystawienia i podpis wystawiającego.

Czek płatny jest za okazaniem Innej daty płatności w czeku podawać nie wolno.

Czeku się nie akceptuje.

Czek można, jeźli wystawiciel tego wyraźnie nie zabronił, indosować — t. j. przekazać komu innemu.

Ten, na którego czek wystawiony, zobowiązany jest wobec posiadacza czeku do zapłacenia oznaczonej kwoty, o ile jest zobowiązany wobec wystawiającego. Także i indossant odpowiada — o ile się nie zastrzegł.

Sprawa z prezentowaniem czeku, z protestem, z uwiadomieniem poprzedników — jest ta sama, jak przy wekslach.

Pretensya z czeku przedawnia się w Europie w 3 miesiące — po za Europą w pół roku.

Skoro ktoś wystawi czek, a nie ma nań pokrycia — odpowiada posiadaczowi czeku za wszelkie straty.

Kara do tysiąca marek spotyka tego, kto z wiedzą, iż nie ma konta, wystawia czek, jeżeli na czas nie dostarczy bankierowi pokrycia.

Czeki wolne są od opłaty stemplowej.

Pokrycie na wykupienie czeku może być złożone w gotówce — w efektach — w wekslach — w kredycie — stosownie do umowy z bankierem.

Ponieważ płacący czeki musi być przygotowany na wypłatę każdego czasu — procent opłacany od zakrycia na konto czekowe opłaca się mały, jak wspomniano 2%. Ma jednak używający czeków ten zysk, że czek z reguły dopiero w kilku dniach po wystawieniu bywa wykupywanym.

Czy Spółki nadają się do interesu czekowego?

Z pewnością! z zastrzeżeniem jednak, iż Spółka ma Zarząd fachowy — stałe godziny biórowe oraz łatwość w postaraniu się o potrzebne do wypłat pieniądze.

Podpisanemu bliżej znana jest Spółka niemiecka w Brandenburgu a/H. Zaprowadzono tam czeki od r. 1894 w listopadzie. Kont było 16.

W grudniu 1894 było kont 27 — w styczniu 1895 r. 36 — w lutym 43, w marcu 49 i t. d. i to na ogólną sumę przeszło 200.000 Mrk., tak, iż obrót w r. 1895 wynosił 2,300.000 Mrk. — Interes ten odpowiednio do dziś się wzmógł. Korzystają zeń urzędnicy, kasy dobroczynne, rentierzy. Procent płaci się 2%.

---

*) Patrz „Poradnik dla spółek“ poznański nr. 4. z r. b.

Wypłaty na czeki rozpoczynają się od 7·20 Mrk., ale są też i czeki na kilkanaście tysięcy marek.

Wpłaty na czeki rozpoczynają się od 20 Mrk., wpłaty są nieokreślone. Spółka usilnie tę gałęź swej działalności poleca i słusznie zwraca uwagę na to, że dobrze sama na tem wychodzi — a członkowie oprócz prowizyi mają w zysku pozbycie się kłopotu z gotówką, narażaną w domu na złodzieja, na ogień i t. d. I po innych większych Spółkach niemieckich czeki są zaprowadzone.

U nas Bank Związku zaprowadził czeki z początkiem roku bieżącego — i zebrany przezeń materyał będzie podstawą rozpraw tegorocznego Sejmiku, na którym czeki Spółkom polecone będą i zarazem dana wskazówka, jak urządzić książkowość odnośną, aby mieć dokładny pogląd na zobowiązania czekowe — na stan poszczególnych kont czekowych — co się wszystko da przeprowadzić drabinkowym sposobem prowadzenia kont odnośnych, jak to już zaprowadzono przy depozytach.

Będzie też podany sposób zapobieżenia podwójnej wypłacie przez kasowanie czeków — oraz wszelkim możliwym fałszowaniom i malwersacyom.

Dyskusya na Sejmiku przyczyni się z pewnością do spopularyzowania całej sprawy. Mające się przedłożyć formularze tak dla odezw dla publiczności, jak wniosków i warunków dla czeków — bliżej sprawę, którą niniejszem polecamy rozwadze Szanownych Spółek, wyjaśnią.

Śrem, dnia 20. maja 1897.

Ks. Wawrzyniak,
Patron.

Z naszej strony również sprawę czeków zalecamy rozwadze Zarządów zasobniejszych Stowarzyszeń naszych. Na razie zwracamy uwagę na zawarte w „Podręczniku“ (str. 66 i 454) wskazówki i prosimy o opinie i wnioski, które najchętniej w „*Związku*“ dla wywołania dyskusyi zamieszczać będziemy.

Towarzystwo tanich mieszkań dla robotników katolików w Krakowie.

Pod powyższą firmą zawiązało się w Krakowie stowarzyszenie, którego celem jest: dostarczanie katolickiej ludności robotniczej tanich i hygienicznych pomieszkań. W tym celu może Towarzystwo budować, zakupywać lub brać w dzierżawę domy w Krakowie i w najbliższej okolicy, najmować je członkom swym lub na własność odstępować. Zakres działania Towarzystwa ogranicza się do członków. Członek obowiązany jest oprócz wpisowego, złożyć przynajmniej jeden udział w kwocie 50 koron. Zarząd Towarzystwa sprawują *a)* dyrekcya (1—3 dyrektorów i 2 zastępców na lat 3 wybieranych), *b)* rada nadzorcza co najwyżej z dwunastu członków, wybranych przez Walne zgromadzenie na lat 6, *c)* ogólne zgromadzenie, na którem mają jeden głos ci, którzy wpłacili całkowicie 4 udziały, a każde dalsze 4 udziały dają prawo do jednego głosu. Więcej jak 100 głosów jeden członek mieć nie może. Czysty zysk rozdziela się jako dywidendę między członków Towarzystwa, w stosunku kwoty udziału i czasu wpłacenia.

Oto główne postanowienia statutu nowego Towarzystwa, tak potrzebnego w każdem większem mieście:

Nie możemy ani chwili wątpić że znajdzie ona gorące i czynne poparcie we wszystkich sferach naszego społeczeństwa, które zrozumieją i odczują łatwo te szlachetne intencye, jakie kierowały gronem osób, które Towarzystwo to postanowiły powołać do życia. Intencye te wyjaśnione są dokładniej w wydanej przez inicyatorów odezwie, która brzmi:

„Ludność robotnicza w Krakowie znajduje się w coraz gorszych warunkach pod względem mieszkań; są one stosunkowo drogie i niezdrowe. W jednej izbie zazwyczaj, wilgotnej, bez należytego światła i powietrza mieści się po kilka rodzin, z ujmą dla swego zdrowia, a co najważniejsze z oczywistą szkodą moralną dla młodszego pokolenia, które w takich warunkach, nie znajdując prawdziwego życia rodzinnego, ulega wpływom złym, nieodłącznym od wspólnego pożycia wielu osób. Starać się, w miarę sił temu zaradzić, jest obowiązkiem społecznym, do spełnienia, którego każdy dbały o przyszłość narodu, niewątpliwie się poczuwa.

„Drogą dobroczynności publicznej lub prywatnej temu się nie zapobiegnie. Sprawa ta wymaga odpowiedniej organizacyi i znacznego kapitału, którego zwykła ofiarność, wobec wielu innych zadań dostarczyć nie może.

„Nie odwołujemy się zatem do tej dobroczynnej ofiarności, lecz kierowani powyższą myślą, zamierzamy uzyskać potrzebne na ten cel fundusze drogą subskrybcyi.

„Liczymy na to, że w społeczeństwie naszem znajduje się wiele osób, gorliwych o każdą ogólną sprawę, które godząc się z celem, złożą pewną część swego kapitału, nie czyniąc z niego ofiary.

„Tą myślą wiedzeni, zawiązaliśmy Towarzystwo tanich mieszkań dla robotników katolików, które zgłosiliśmy już do rejestru spółkowego w tutejszym sądzie krajowym. Rzecz tę ujęliśmy w odpowiednią formę prawną, właśnie dlatego, aby dać możność szerszym kołom społecznym poparcia tego celu,

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych
za miesiąc lipiec 1897.

Miejscowość i firma *)	Stan bierny							Kapitał obrotowy	Stan czynny			
	Udziały	fundusz rezerwowy	Wkładki	Pożyczki zaciągnięte	Saldo rachunku Banku kraj.	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone	Koszta założenia ruchom. i admin.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Bełz Tow. zalicz.	17539	7461	35653	12717	—	25	—	73395	51924	781	20023	667
Biała Tow. kredyt. i oszczęd.	22019	1583	53384	52015	—	2515	—	131516	121869	2495	4853	2299
Biecz Tow. wzaj. kredytu	17473	122	53324	12223	997	1035	3420	88594	74381	870	12959	384
Bircza Tow. zalicz.	19967	6717	36437	49610	—	—	826	113557	105709	1447	5843	558
Bochnia Tow. zal.	22809	2445	46996	5400	—	2448	1019	81117	76263	1893	2752	209
Bołszowce Kasa zal. „Nadz."	8032	2485	10883	9490	—	979	2485	34354	29061	965	4223	105
Bołszowce Bank zal.	14868	2754	23372	11263	—	1333	203	53793	43855	1313	7751	874
Bóbrka Tow. zal.	10525	3209	15472	3100	3426	—	1009	36741	32217	1643	442	2439
Borszczów Pow. K. zal. i oszcz.	9685	986	10415	13941	2179	818	220	38244	35779	1057	10	1398
Brzesko Tow. zal.	59194	20139	167007	—	—	7674	12387	266401	240159	3257	21764	1221
Brzostek Tow. zal.	5162	872	16161	9000	—	856	1	32052	30610	851	82	509
Brzozów P. T. zal.	28320	11085	238843	—	—	13909	4909	297066	277297	2712	16107	950
Cieszanów Tow. zal.	14232	5513	55787	19200	1549	—	43	96324	75135	2168	18383	638
Czortków Tow. zal.	24014	2287	98423	—	—	3096	1547	129367	114816	1231	6613	6707
Dąbrowa Tow. zal.	89226	27838	222473	29106	—	5520	6512	380675	348872	3435	26974	1394
Delatyn Bank zal. „Nadz."	6456	1665	2168	20226	—	—	—	30515	23868	277	5822	548
Dobczyce St. poż. i oszcz. „Wz. p."	7176	1650	10310	15300	—	—	—	34436	31170	1059	2057	150
Dobromil Tow. zal.	37409	6258	59035	1200	12	3234	507	107655	99496	1552	6040	597
Drohobycz T. zal.	49113	14084	243608	—	—	5570	261	312636	261878	3036	40458	7164
Dubiecko Tow. zal.	18486	3280	55261	22027	—	2575	10	101639	96783	1324	3292	240
Dukla Tow. zalicz.	23817	3610	94806	12408	79	1705	—	136425	131689	2034	1452	1250
Dynów Tow. zal.	13613	2289	76348	9679	—	2881	1266	106076	98803	541	5952	780
Gliniany Tow. zal.	42574	19787	130284	14324	1644	5169	4998	218780	187467	3351	25556	2406
Głogów Pow. T. zal	37660	13083	202722	22850	—	5552	305	282172	257025	1632	12550	10965
Gorlice Tow. zal.	107299	38521	614762	216128	—	19315	14868	1010893	948601	7581	49916	4795
Grybów Tow. zal.	32014	13222	194811	15200	—	—	—	255247	241642	1195	10160	2250
Husiatyn Pow. T. z.	11891	2136	49833	9466	1130	2981	1912	79349	70993	1266	4247	2843
Jaryczów Nowy Kasa zal. „N."	5457	1414	1350	7800	—	681	364	17066	14925	448	1630	63
Jasło Tow. zalicz.	62911	27533	312120	52397	—	8040	194772	657773	404569	3975	245066	4169
Jaworów Tow. zal.	38970	9872	132653	46100	120	—	2301	230016	205163	14894	5845	4114
Kalwarya zebrz. T. oczcz. i poż.	10874	476	42797	7000	—	3640	448	65235	64724	484	—	27
Kałusz Tow. zal.	23412	7318	57407	7100	—	—	1291	96528	78592	1605	14781	1560
Kamionka strum. Pow. T. zal.	21056	9737	99375	—	—	3506	6361	140035	109250	1593	27780	1412
Kolbuszowa T. z. „Szcz. Boże"	25288	10901	88806	14700	—	3764	5442	148901	141818	1206	5064	813
Komarno Tow. zal.	32175	10692	86629	24800	—	4244	1956	160496	120199	2539	37452	306
Kraków Tow. zal.	99981	22736	334128	196991	—	22764	2452	679052	601740	5057	34456	34799
Krynica St. p. i osz. „Wz. pomoc"	16860	2995	85626	15600	—	52	42	121175	116352	2131	1257	1435
Limanowa T. z. i ochr. włas. ziem.	69975	30636	140355	121719	777	5520	3244	372226	359155	3592	6587	2892
Lisko Tow. zalicz.	42670	9930	309196	45322	—	7685	2258	417061	399353	3050	14238	420
Lubaczów St. zal.	13179	1830	31874	17429	—	1524	357	66193	62059	1773	1572	789
Lwów Bank zalicz.	165178	44741	668620	627595	—	34817	46	1540997	1476844	15145	47198	1810
„ Pow. Tow. zal.	15014	3658	53869	14550	—	—	—	87091	77234	880	7818	1159
„ Lwowsk. T. bankowe	36905	1913	15866	98849	—	2952	638	157123	136942	4746	13872	1563
„ T. z. urzęd. poczt.	36669	4959	23163	45300	—	2150	507	112748	109242	1707	1082	717
„ Związek kredytowy	27142	2515	14565	89791	—	2681	5657	142351	135545	1505	5127	174
„ Tow. wzaj. kredytu	64389	5657	54835	52657	—	—	3434	180972	168494	3353	3604	5521
„ T. eskont. i zal.	26299	6122	13293	24643	—	2886	4444	77687	64097	2407	9183	2000
Maków St. poż. „Wzaj. pom."	65770	16088	165848	4000	—	10044	72	261822	219152	3501	47501	1668
Mielec Tow. zal.	17600	1449	108927	15000	—	1617	2603	148239	138998	1317	5136	2788
Milówka St. oszcz. i poż. „Opat."	16536	5280	41987	18630	—	45	410	83353	64653	1571	17066	63

*) Tylko wykazy nadesłane przed 10. każdego miesiąca znajdą w tabeli pomieszczenie.

Miejscowość i firma	Stan bierny							Kapitał obrotowy	Stan czynny			
	Udziały	fundusz rezerwowy	Wkładki	Pożyczki zaciągnięte	Saldo rachunku Banku kraj.	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone	Koszta założenia ruchom. i admin.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Mikołajów Kasa zal. „Nadzieja"	3848	1101	1371	14050	—	64	409	20843	18392	515	923	1013
Mikulińce Tow. zal.	727	348	789	2200	—	109	3	4176	3810	68	—	298
Monasterzyska T. z.	13144	3319	43000	5192	—	2248	1307	68210	62228	1574	3160	1248
Mościska Tow. zal.	33144	12612	101715	4000	—	—	967	152439	132307	2972	15623	1537
Nisko Pow. Kasa zal. i oszcz.	3592	758	4021	2000	—	492	—	10863	10091	715	7	50
Obertyn Kasa zal. i oszczędn.	5368	1257	13108	6151	—	1517	467	27868	25500	1754	497	117
Oświęcim Tow. oszczęd. i poż.	90806	25428	341865	32070	—	11545	8305	510019	465783	2542	35514	6180
Pilzno Stow. oszczęd i poż	11293	4107	104102	1233	—	2248	1241	124224	120478	1388	1047	1311
Podgórze St. p. i o. „Wz. p."	70335	23841	444643	76889	—	16349	44	632101	612927	4825	4279	10070
Podhajce Tow. zal.	27064	5217	56279	13700	2013	4927	1840	111040	106762	1329	2104	845
Przemyśl K. zal. rzem. i rol.	107656	17703	277090	7500	—	15389	53484	478822	416197	4723	49183	8719
Przemyślany T. zal.	28946	10498	89803	26388	3768	5928	1389	166720	142011	3810	20043	856
Radłów Tow. zal.	2302	1008	2874	5778	—	—	—	11962	10937	576	226	223
Radomyśl Stow. oszcz. i poż.	6129	3144	18678	11344	—	223	240	39758	34561	729	2712	1756
Radymno Kasa zal.	10762	2633	16612	16500	—	1142	2243	49892	44193	935	1696	3068
Radziechów T. zal.	55087	16415	162165	18000	—	6738	4250	262655	243648	3000	12906	3101
Rohatyn Tow. zal.	21234	5908	56532	—	—	175	2479	87910	63816	1325	22580	189
Rozdół Tow. zal.	4011	912	4453	12950	—	171	200	22697	20872	527	1002	296
Rudki Tow. zal.	18827	6609	69367	13900	—	482	280	109465	96832	2339	8227	2067
Rudnik Kasa zal. i oszczęd.	5462	756	31371	—	—	999	—	38588	34535	989	510	2544
Rymanów Tow. zal.	15252	13355	252333	50470	—	6774	182	338366	313379	2291	20516	2180
Sambor K. z. rękodz. i roln.	6448	2226	24172	22844	—	680	208	56578	34760	19806	1140	872
Sądowa Wisznia K. z. „Nadz."	14485	3414	12131	30545	—	1798	—	62373	59620	1395	583	775
Sieniawa Tow. zal.	18162	14695	43770	—	—	1569	1346	79542	71629	974	3453	3486
Skałat Tow. zal. i kredytowe	45327	12844	51489	42015	—	3676	432	155783	132240	135	18998	4410
Skawina Tow. poż. i oszczędn.	5532	900	18606	6518	—	1031	117	32704	31690	97	131	786
Sokal Tow. zalicz.	22610	17166	123564	24483	976	3539	85	192423	147439	2084	39984	2916
Stanisławów Bank zaliczkowy	56612	8974	90515	115846	4080	31	5076	281764	231429	6994	39959	3382
„ St. p. „Wz. pomoc"	2760	273	7195	5149	—	379	—	15756	14833	532	388	3
„ Bank mieszcz.	81472	21688	276501	72854	—	12176	1805	466496	441488	4402	10542	10064
Strusów Kasa oszczęd. i poż.	12041	1391	37234	6900	—	3045	76	60687	58569	1958	36	124
Stryj Tow. zalicz	39506	9930	90731	3000	5135	7846	5321	161469	136142	9839	12646	2842
Tarnobrzeg T. zal.	11322	8247	76809	26000	1524	3377	2038	129317	123769	—	2080	3468
Tłumacz St. kredyt. „Oszczędn."	24920	7851	111589	5640	—	4025	—	154025	137361	1772	11556	3333
Turka Pow. T. zal.	11736	1225	47892	13463	955	1349	14	76638	72505	1834	482	1817
Tyśmienica Kasa zal. „Wiara"	12827	4778	53655	3010	—	—	709	74979	70324	1042	2594	1019
Ulanów Tow. zal.	3267	525	6811	11354	—	414	—	22371	21484	431	112	344
Ustrzyki dolne Tow. zalicz.	6064	1552	19884	12390	—	831	60	40781	39388	573	668	152
Zakopane Tow. zal.	7316	1385	55217	25590	—	3170	833	93511	89095	601	666	3149
Zaleszczyki T. kr. „Wz. pom."	3616	343	6924	6550	—	1209	400	10942	17178	824	603	437
Zator Tow. zalicz.	1299	98	2818	1500	—	65	—	5780	5325	260	3	192
Zbaraż Tow. zal.	28120	15077	61381	10800	2039	2897	5260	125574	113585	1579	7640	2770
Złoczów Kasa zal.	13561	5424	36265	13500	—	—	361	69111	63697	2167	1772	1475
Żółkiew Kasa zal. i oszczędn.	26391	22482	51155	53400	2348	—	1062	156838	144833	4180	7708	117
Żydaczów Pow. K. zal. i oszcz.	5325	2184	73893	8090	—	1243	933	91668	88153	1702	1179	633

zabezpieczając równocześnie lokacyę złożonego kapitału ze stosownem oprocentowaniem.

„Ponieważ Towarzystwo użyje zebranych funduszów wyłącznie na stawianie domów dla robotników, przeto bezpieczeństwo wkładki będzie istotne, bo oparte na nieruchomości. Gdy nadto się zważy, że takie domy, uprzywilejowane pod względem podatkowym, przynosić będą odpowiednie dochody, przeto wątpić nie można, iż da się z tych domów uzyskać taki czysty dochód, iż członkowie Towarzystwa otrzymają od złożonej wkładki stosowne odsetki, zapewne nie niższe, jak płaci Kasa oszczędności miasta Krakowa, lub jakie się pobiera z listów zastawnych.

„Sprawy tej nie podjęliśmy w celu, aby stworzyć zwykłą instytucyę finansową, dla wyłącznej korzyści materyalnej członków, choć korzyści tych nie lekceważymy.

„Głównym motywem naszej akcyi jest cel ogólno społeczny, niemniej względy natury religijno moralnej. — Gdy zaś robotnicy nasi przeważnie są katolikami, przeto nie wahaliśmy się wystąpić pod tem godłem, nie w celu walki, lecz aby wytworzyć siedliska robotników, w których jeden duch, jedne zasady religijno-etyczne panować będą.

„Zapraszamy przeto P. T. Pana do przystąpienia do naszego Towarzystwa, w przekonaniu, że zamiary nasze poparte zostaną; w tym celu załączamy statut Towarzystwa, dodając, że deklaracyę przystąpienia przesłać należy wprost do „Biura Towarzystwa tanich mieszkań dla robotników-katolików w Krakowie“, ul. Kapucyńska l. 3., — zaś deklarowane kwoty składać można w Kasie oszczędności miasta Krakowa, w Towarzystwie wzajemnego kredytu w Krakowie, które to instytucye podjęły się łaskawie pośrednictwa, wreszcie do rąk dyrektora Towarzystwa tanich mieszkań p. Franciszka Ksawerego Wiedigera, adwokata w Krakowie.

X. dr. Wład. Chotkowski, Andrzej hr. Potocki, dr. Henryk Jordan, X. dr. Julian Bukowski, X. Wład. Bandurski, dr. Adam Bogusz, Ludwik hr. Dębicki, Jan Kanty Fedorowicz, dr. Antoni Górski, Zygmunt Hendel, Czesław Kieszkowski, Karol Knaus, X. Jan Łabaj, Sławomir Odrzywolski, dr. Karol Pieniążek, Franciszek Slęk, dr. Józef Surzycki, dr. Henryk Szarski, Witalis Szpakowski, Karol hr. Scipio, Zenon Słonecki, dr. Stanisław Tomkowicz, dr. Stanisław hr. Tarnowski, Leszek Wiśniowski, dr. Franciszek Ksawery Wiediger.

Ruch stowarzyszeń.

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu czerwcu b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Nowym Sączu ogłasza, że w dniu 22. maja 1897 wpisanem zostało do rejestru dla spółek zarobkowych i gospodarczych „Katolickie Towarzystwo rolniczo-zaliczkowe w Nowym Targu z filią w Czarnym Dunajcu, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką.

Stowarzyszenie opiera się na statucie uchwalonym przez walne zgromadzenie odbyte w Nowym Targu dnia 2. maja 1897.

Celem stowarzyszenia jest dostarczanie członkom środków pieniężnych i pomocniczych w ich gospodarstwie i wszelkie ogłoszenia stowarzyszenia podpisywać będzie przynajmniej dwóch członków Dyrekcyi pod firmą stowarzyszenia i będą publikowane w jednym z dzienników krajowych. Udział każdego członka, ustanowiono najmniej na 20 koron, najwięcej na 1.000 koron. Odpowiedzialność członków rozciąga się do dziesięciokrotnej kwoty deklarowanych udziałów. Czas trwania stowarzyszenia jest nieograniczony.

Dyrektorami stowarzyszenia na przeciąg lat trzech wybrano: dr. Kazimierza Nowotnego adwokata krajowego w Nowym Targu, Władysława Dudzińskiego trafikanta w Nowym Targu, Walentego Wierzbickiego kancelistę sądowego w Czarnym Dunajcu, a zastępcami dyrektorów: Jędrzeja Sowińskiego egzekutora podatkowego w Nowym Targu i Józefa Pęksę właściciela realności w Czarnym Dunajcu.

(Uchwała z dnia 22. maja 1897 l. 4.108).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Tarnowie podaje do wiadomości, iż równocześnie zarządzonym został wpis do rejestru handlowego dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych firmy: „Kommercyalny Bank, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką z siedzibą w Dębicy“, które opiera się na statucie z daty Dębica 16. czerwca 1897.

Przedmiotem Towarzystwa jest dostarczanie członkom w drodze wzajemnego kredytu potrzebnych do ich gospodarstwa, handlu i przemysłu środków pieniężnych.

Dyrekcyę Towarzystwa stanowią trzej członkowie takowego, a to: Alter Kanner dzierżawca dóbr zamieszkały w Gawrzyłowie, Salomon Bornstein właściciel realności w Dębicy i Israel Kamm kupiec w Tarnowie.

Obwieszczenia Towarzystwa, które przez Dyrekcyę podpisane być muszą, ogłaszane będą przez umieszczenie takowych w Gazecie lwowskiej.

Odpowiedzialność stowarzyszonych za zobowiązania Towarzystwa jest ograniczona, a mianowicie do pięciokrotnej wysokości podpisanych przez członków Towarzystwa udziałów z wliczeniem udziału.

Udział każdego z członków oznaczonym jest na 50 koron (25 zł.), który albo w całości na jeden raz, zaraz przy wstąpieniu do Towarzystwa, lub też w 24 miesięcznych po sobie następujących ratach zapłaconym być ma.

Dyrekcya zastępuje stowarzyszenie we wszystkich sprawach i podpisuje firmę stowarzyszenia w ten sposób, że podpisujący pod firmą stowarzyszenia swoje podpisy umieszczają, a podpis tylko natenczas ma skutek prawny, jeżeli przynajmniej przez dwóch członków Dyrekcyi uskutecznionym został.

(Uchwała z dnia 24. czerwca 1897 l. 11.604).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy w Krakowie ogłasza niniejszem, że dnia 5. marca 1897 wpisaną została do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych nowa firma: „Fabryka wyrobów papierowych w Krakowie, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką", a po niemiecku: „Papierwaaren-Fabriks-Gesellschaft in Krakau, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung", którego główne postanowienia są następujące:

1. Data kontraktu związkowego jest dzień 9. lutego 1897 roku.

2. Firma Towarzystwa opiewa jak wyżej nadmieniono, a siedzibą jego jest miasto Kraków.

3. Celem Towarzystwa jest:

a) dostarczanie członkom swoim doborowych wyrobów papierowych, po cenach możliwie niskich;

b) udzielanie członkom Towarzystwa kredytu;

c) przyjmowanie od członków Towarzystwa gotówki na oszczędność, celem korzystnego oprocentowania.

4. Dyrekcya składa się z 3 członków to jest jednego dyrektora i dwóch zastępców dyrektorów, na których wybrani zostali:

a) Franciszek Zalański, jako dyrektor;

b) Tadeusz Dąmbski, jako zastępca dyrektora;

c) Józef Ruszczycki, jako zastępca dyrektora.

5. Wszelkie ogłoszenia i zawiadomienia od Towarzystwa wychodzące, opatrzone będą jego nazwą i podpisem Dyrekcyi.

6. Odpowiedzialność członków za zobowiązania Towarzystwa jest ograniczoną do kwoty, równającej się wysokości złożonego udziału.

7. Dyrekcya zastępuje Towarzystwo na zewnątrz i podpisywać będzie firmę Towarzystwa w ten sposób, iż pod wyciśniętą stampilią „Fabryka wyrobów papierowych w Krakowie, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką", lub po niemiecku: „Papierwaaren-Fabriks-Gesellschaft in Krakau registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung" dwóch członków Dyrekcyi położy swoje podpisy.

(Uchwała z dnia 19. marca 1897 l. 9.911).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, iż dnia 26. kwietnia 1897 w rejestrze handlowym dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w tomie II. na str. 67 pod poz. 103/1 wpisano firmę: „Towarzystwo wydawnicze we Lwowie, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką" i przy takowej uwidoczniono że:

1. Stowarzyszenie zawiązało się na podstawie statutu z dnia 17. grudnia 1896;

2. Celem jego jest nabywanie prac literackich i popularno-naukowych swoich członków, wydawanie ich drukiem i rozpowszechnianie (§. 1. statutu);

3. Czas trwania przedsiębiorstwa jest nieograniczony;

4. Że na Walnem zgromadzeniu z dnia 12. stycznia 1897 zatwierdzony został dokonany przez Radę nadzorczą na przeciąg lat trzech wybór członków Dyrekcyi, a mianowicie wybrani zostali: Jan Popławski, Ignacy Domagalski i dr. Ernest Adam członkami Dyrekcyi, zaś dr. Wiktor Ungar, Kazimierz Wróblewski i dr. Tadeusz Dwernicki zastępcami członków Dyrekcyi, wszyscy zamieszkali we Lwowie, którzy firmę stowarzyszenia w ten sposób podpisywać będą, że do firmy Towarzystwa swe podpisy dołączają, a do ważności zobowiązania wobec osób trzecich potrzeba podpisu dwóch członków Dyrekcyi (§. 7. statutu);

5. Udział członka wynosi 50 koron i może być wpłaconym albo w całości po przystąpieniu albo w ratach miesięcznych po 4 korony (§. 58. statutu);

6. Wszelkie ogłoszenia od stowarzyszenia pochodzące będą pomieszczane w jednym z dzienników lwowskich.

(Uchwała z dnia 15. maja 1897 l. 26.802).

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1896.

80. Lwów. Towarzystwo krajowe dla handlu i przemysłu. *a) Rachunek strat i zysków.* Straty: płace i pauszale 3.908·73, czynsze 2.394·—, opał i światło 169·95, portorya i frachty 969·26, lustracye i podróże 323·25, ogłoszenia i druki 235·11, różne wydatki 1.330·81, podatek 39·82, wypłacone procenta 1.911·45, zysk 1.346·17; razem 12.628·55. Zyski: zysk brutto na sprzedaży towarów 12.052·89, z szycia 495·72, różne 79·94; razem 12.628·55. *b) Bilans.* Aktywa: rachunek kasy 1.022·66, rachunek towaru 53.954·47, rachunek inwentarza i założenia 11.121·81, rachunek dłużników (za towary) 2.878·21, rachunek depozytu 1.000·—, udział Banku zaliczkowego 100·—, procenta zapłacone na 1897 r. 182·57; razem 70.259·72. Pasywa: rachunek udziałów (wpłaconych) 16.362·61, rachunek weksli 6.300·—, rachunek pożyczki krajowej z funduszu przemysłowego 12.000·—, rachunek oszczędności 13.886·61, rachunek wierzycieli za towary 14.145·88, rachunek wkładek na wyprawy 1.260·68, rachunek funduszu rezerwowego 3.168·82, rachunek funduszu wypraw 277·70, rachunek depozytu 1.511·25, zysk 1.346·17; razem 70.259·72.

81. Radymno. Towarzystwo powroźnicze. *a) Rachunek strat i zysków.* Wydatki: odsetki od pożyczek 500·50, umorzenie wartości realności 4% 478·73, umorzenie wartości ruchomości 10% 21·86, umorzenie wartości urządzenia warsztatu 10% 110·—, porto 172·86, pensye 1.460·—, druki 102·50, inseraty 236·18, zarząd

448·90, podatki 67·69, utrzymanie budynków 104·18, koszta procesowe 1·90, zysk saldo 306·26; razem 4.011·56. Dochody: zysk na wyrobach powroźniczych 3.152·41, zysk na wyrobach sieciarskich 235·24, zysk na materyale surowym 617 11, dochód z krajowego naukowego warsztatu powroźniczego 6·80; razem 4.011·56. *b) Bilans.* Stan czynny: kasa 537·85, towary w magazynie po strąceniu 20 i 25% 5.372·83, dłużnicy prywatni 5.709·41, dłużnicy członkowie 465 21, wartość realności 11.489·63, wartość urządzenia warsztatu 989·95, wartość ruchomości 197·—; razem 24.761·88. Stan bierny: udziały 4.250·69, kasa chorych 95·83, Wydział krajowy pożyczki 9.264·20, pożyczka Towarz. wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie 4.000·—, c. k. Ministeryum handlu w Wiedniu za maszynę 800·—, wierzyciele w rachunku bieżącem prywatni 1.716·67, wierzyciele w rachunku bieżącem członkowie 21·66, fundusz rezerwowy 1.283·—, fundusz remuneracyjny 20·—, fundusz dyspozycyjny 3·57, rachunek akceptów 3.000·—, przewyżka w stanie czynnym 306·26; razem 24.761·88.

82. Radłów. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 497·63, zapas druków 25·—, strata za rok 1896 do rachunku bilansu 173·62; razem 696·25. Straty: z rachunku administracyi 546·60, z rachunku administracyi 142·—, odpis za z użycie inwentarza 10% 7·65; razem 696·25. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka z końcem roku 1896 551·78, pożyczki na skrypta i weksle 11.044·76, lokacye 160·—, wartość inwentarza 68·85, zapasy druków 60·—, koszta procesowe 24 64, odsetki zaległe 1896 293·64, odsetki na rok 1897 zapłacone 33·73, strata za rok 1896 173·62; razem 12.411·02. Stan bierny: udziały wpłacone 2.424·37, fundusz rezerwowy 1.167·87, wkładki na oszczędność 3.727·40, kredyt bankowy 5.011·—, odsetki na rok 1897 pobrane 80·38; razem 12.411·02.

83. Zborów. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 4.033·92. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 100·—, z rachunku kosztów administracyi i podatków 1.909·36, z rachunku strat i zysków z r. 1896 2.024·56; razem 4.033·92. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów z roku 1896 24.088·29, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 72.603·01, z rachunku długów zaciągniętych 7.000·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 801·44, z rachunku funduszu rezerwowego 5.073·41, z rachunku strat i zysków 2.024·56, z rachunku długu na realność 2.265·53, z rachunku funduszu możliwych strat 523·51; razem 114.379·75. Stan czynny: z rachunku pożyczek 99.152·44, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 79·82, z rachunku nieruchomości 12.285·70, z rachunku lokacyi 1.150·—, z rachunku zaliczek procesowych 125·65, z rachunku kasy 1.586·14; razem 114.379·75.

84. Czernichów. Kasa oszczędności i pożyczek. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: procenta pobrane za rok 1896 2.761·55, procenta przenośne obliczone do końca r. 1896 1.571·17, opłaty wstępne 17·20, druki innym kasom odstąpione 107·49; razem 4.457·41. Straty: procenta pobrane na rachunek r. 1895 1.226·27, procenta wypłacone 77·38, procenta skapitalizowane 2.204·26, koszta administracyjne 617·60, amortyzacya ruchomości (10% od 12 zł.) 1.20, zysk czysty za rok 1896 330·70; 4.457·41. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka w d. 31. grudnia 1896 858·57, pożyczki 54.252·61, procenta przenośne 1.571·17, ruchomości 8·40; razem 56.690·75. Stan bierny: udziały 638·25, wkładki 53.517·54, procenta skapitalizowane 2.204·26, zysk czysty za rok 1896 330·70; razem 56.690·75.

85. Wykoty. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Ma: procenta za 1896 zapłacone 371·03, procenta z 1895 zarachowane 1.949·68, koszta administracyi 42·25, nadwyżka 21·30; razem 2.384·26. Winien: procenta pobrane 835·46, procenta zaległe 1.548·80; razem 2.384·26. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 17.515·51, zaliczki procesowe 39·65, inwentarza wartość 95·—, procenta zaległe 1.548·80, gotówka w kasie 40·67; razem 19.239·63. Stan bierny: udziały 3.050 22, fundusz rezerwowy 350.19, wkładki 11.809·44, wierzyciele 4.000·—, nadwyżka 21·30, fundusz strat 8·48; razem 19.239·63.

86. Zbaraż. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 5.726·18. Straty: z rachunku kosztów administracyi 2.656·32, do rachunku bilansu: saldo na r. 1897 3.069·86; razem 5.726·18. *b) Bilans.* Stan bierny: z rachunku udziałów 27.221·55, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 49.297·08, z rach. długów zaciągniętych 14.900·—, z rachunku odsetek naprzód pobranych 1.821·92, z rachunku funduszu rezerwowego 14.694·93, z rachunku nadwyżki kosztów procesowych 1.002·66, z rachunku zysku 236·63, z rachunku Banku krajowego 1.901·95, z rachunku strat i zysków 3.069 86, z rachunku funduszu na pokrycie strat 462·09½; razem 114.608·67½. Stan czynny: z rachunku pożyczek 105.433 94, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 120·78, z rachunku zaległych (zwłoki) 1.957·14, z rachunku nieruchomości 1.352·29, z rachunku zaliczek procesowych 757·06, z rachunku lokacyj 3.092·92, z rachunku kasy 1.894·54½; razem 114.608·67½.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.